

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKKRAKSTS

OTRDIEN,
1992. gada
19. maijā
Nr. 34 (6302)

Mazumtirdzniecības
cena 1,20 rubl.

Lauksaimnieki jau nervozē

Vēssais un mitrais laiks stipri vien aizkavējis pavasara sējas gaitu, un lauksaimnieki jau sākuši nervozēt. Līdz 15. maijam rajonā (paju sabiedrībās un zemieku saimniecībās) ar graudaugiem apsēti 4100 hektāri, kas ir tikai 29 procenti no visām sējplatībām.

Paju sabiedrība «Vārkava» sēju līdz piektdienai vēl nebija uzsākusi, «Rudzātos», kur šopavas ar graudaugiem jāapsēj

«Latvijas rublis nav vēl makā izburzīts,»

teica Latvijas bankas Preiļu nodaļas vadītāja vietiece Anna Volonta, taujāta par jaunās naudas izturību. To gan atzina, ka jaunā nauda no visiem prasa daudz lielāku uzmanību, jo visas naudaszīmes ir vienāda lieluma un tīri vizuāli grūtāk noteikt tās vērtību.

Jaunās naudas ieviešana noņēmusi zināmu daļu spriedzes, kāda bija pēdējā laikā sakarā ar naudas trūkumu bankā. Tomēr visu laiku jārupējas par tās krājumu papildināšanu. Uz Preiļiem nu ir atvests arī Latvijas naudas rublis, — līdz šim tādas naudaszīmes rajonā nebija.

Banka maina katram pieprasītajam Latvijas rubļus pret Krievijas rubļiem attiecībā 1:1. Par šo pakalpojumu nekāda samaksa netiek prasīta. Krievijas nauda pret Latvijas naudu mainīta netiek. Tie, kas izbrauc komandējumos uz Krievijas rubļa zonu, iesniedzot attiecīgus dokumentus, saņem Krievijas rubļus. Tā pirms nedaudz dienām kādas SIA pārstāvji komandējumam saņēma 67 tūkstošus rubļu. Dienā caurmērā līdz šim pret Krievijas rubļiem apmainīja ap 40 tūkstošiem rubļu. Par to, ka Latvijas naudu

visvairāk — 1004 hektāri —, apsēti tikai 80 hektāri. Tikai 4 procentus no savām platībām apsējusi paju sabiedrība «Pelēči». Labāk darbi sokas «Smelteros» (94 procenti), «Ausmā» (74 procenti), «Dubnā» (80 procenti). Tiesa, «Dubnā», piemēram, sējplatības nav lielas.

Paju sabiedrības uzsākušas arī linu un cukurbiešu sēju.

A.Iļjina

ņemtu pretī norēķiniem, Anna Volonte teicās neesot dzirdējusi, izņemot pašas pirmās dienas, kad lauku večiņas tirgū esot apšaubījušas neredzēto naudu.

Krājbankas Preiļu nodaļas vadītāja Anna Jevtušina pastāstīja, ka jaunās naudas ieviešana nekādas izmaiņas noguldīšanas vai izņemšanas daudzumu ziņā neesot radījusi. Rēķinu īpašniekiem tagad esot iespējams bez ierobežojumiem izņemt lielākas naudas summas, jo pietiekot naudas. Tomēr par sevišķi lielu summu izņemšanu joprojām krājbankā jāziņo iepriekš.

Ar atteikšanos pieņemt maksājumiem Latvijas naudu, arī Anna Jevtušina sastapusies neesot, pat lietuvieši — veļas tirgotāji — Preiļu tirgū bez iebildumiem pēmuši Latvijas rubļus.

Bet Latvijas valdība pieņēmusi lēmumu, ka par atteikšanos pieņemt Latvijas naudu kā likumīgu maksāšanas līdzekli maksājumiem valsts un vietējos budžetos, kā arī samaksai par precēm un pakalpojumiem nāksies maksāt naudas sodu 10 000 rubļu apmērā.

L.Sila

Ziedus — mīlotajai sievietai

vai Pirmā atestācija — autobusu šoferiem

Pirmie rajonā, kas izgāja valsts valodas zināšanu pārbaudi, bija Jēkabpils autobusu parka Preiļu filiāles darbinieki. Stāsta atestācijas komisijas pārstāvis no šī kolektīva — garāžu priekšnieks Arnolds Čakuls:

— Bija paredzēts, ka vispirms notiks atestācija pašā autobusu parkā Jēkabpilī, tikai pēc tam — pie mums. Bet dažādu apstākļu dēļ pirmajiem nācās būt Preiļu autostācijas darbiniekiem. Atestācijas komisija bija no Jēkabpils autobusu parka, bet valsts valodas prasmes atestācijas Preiļu rajona komisiju pārstāvēja Dzintra Šmukste. Uz atestāšanu bija pieteikti septiņi cilvēki, viens no tiem laikā nejutās pietiekoši labi sagatavojies un kategoriski atteicās ierasties uz atestāciju. Šim cilvēkam nāksies iziet atestāciju Jēkabpilī, autobusu parkā. Kasierēm un šoferiem bija jāuzrāda zināšanas, kas atbilst pirmajai — viszemākajai pakāpei, dispečerei un mehāniķim valoda ir jāzina atbilstoši otrajai pakāpei.

Gandrīz visi parādīja labas latviešu valodas zināšanas. Tikai vienam šoferim atestāciju nāksies pēc trim mēnešiem atkārtot. Sarunu valodu viņš zināja labi, bet netika galā ar rakstšanu un lasīšanu latviski. Visi bijējušie jautājumi bija tādi, kas saistīti ar tiešo darbu — par pieturām, attālumiem, cenām, braukšanas noteikumiem.

Pirms atestācijas notika vienas dienas nodarbības, kurās komisijas locekle Dzintra

Šmukste iepazīstināja ar pārbaudes noteikumiem un prasībām.

Domāju, ka arī komisija no Jēkabpils bija objektīva, jo tās priekšsēdētājs nebija no galvenajiem speciālistiem, bet pilnīgi neitrāls cilvēks — apmaiņas punkta vadītājs. Bet paši atestējamie — krievu tautības cilvēki — ar izpratni izturējās pret šī pasākuma nepieciešamību.

Dzintra Šmukste:

— Pārliecinājos, ka Preiļu filiāles darbinieki latviešu valodu zina pietiekoši labi. Viens no šoferiem to zināja pat tik labi, ka ierosināju, lai viņš uzreiz kārtu atestāciju atbilstoši otrajai pakāpei. Pakāpe taču tiek ierakstīta kadru uzskaites kartītē, par atestācijas nokārtošanu tiek izsniegta apliecības ar norādītu pakāpi. Ja šis cilvēks kādreiz mainīs darbu, un viņam būs nepieciešama augstāka valodas zināšanas pakāpe, tas vairs neradīs nekādus sarežģījumus, nevajadzēs no jauna iziet atestāciju.

Starp citu, komisija arī ieteica viņam tūlīt pēc eksāmena nopirkt ziedus sievietai — latvieti, jo kopš pirmās iepazīšanās dienas viņa neesot ar vīru ne vārdu pārmijusi krievu valodā, savukārt viņš līdz tai liktenīgajai dienai ne vārda nepratis latviski...

Visiem atestācijas pārbaudi izturējušajiem tiks izsniegta attiecīga apliecības, kas stingrā numerācijas kārtībā nāks no Ministru Padomes.

L.Sila

Latvijas Republikas pase

Valdība apstiprinājusi nolikumu par Latvijas Republikas pasi, ko saņems iedzīvotāji, kas būs atjaunojuši savu pilsonību vai ieguvuši to naturalizācijas ceļā.

Lai saņemtu Latvijas Republikas pasi, būs jāiesniedz noteikta parauga iesniegums, dzimšanas apliecība, 3 fotogrāfijas. Pasi, kas izgatavota pēc attiecīgu Eiropas dokumentu parauga, izsniegs uz 10 gadiem. Sasniedzot 50 gadus, pilsonim izsniegs beztermiņa pasi.

Ierakstī pasēs tiks izdarīti latviešu un angļu valodā. Tās būs tumši zilā krāsā. Uz vāka — zeltīts valsts lielais ģerbonis un uzraksti «Latvijas Republika» un «pase», bet pirmajā lappusē —

krāsains ģerbonis. Trešo lappusi, kurā ierakstīs visas ziņas par pilsoni, iestādi, kas izsniegusi pasi utt., pēc aizpildīšanas pārklās ar caurspīdīgu uzlīmi, uz kuras attēlos trīs zvaigzņītes. Ja šo uzlīmi mēģinās noplēst — zvaigzņītes sairs.

Jaunums ir tas, ka policijas iestādes nepieciešamības gadījumos varēs izdarīt īpašu atzīmi to pilsoņu pasēs, kas nevēlēsies labprātīgi maksāt alimentus savu bērnu uzturēšanai. Pases 32. lappusē tiks ierakstītas divu radnieku vai draugu adreses un tālruna numuri, kuriem jāziņo pases īpašnieka nelaimes gadījumā.

Par pases saņemšanu nāksies maksāt 50 rubļus. LETA

ZIŅAS

● Itālijas valdības dāvinājums, kā tas rakstīts uz iesaiņojumiem, nonācis Preiļos, Sarkanā Krusta biedrībā. Komisija šo sūtījumu pierēģistrējusi, uzskaitījusi un atbilstoši sarakstiem sākusī dalīt rajona vecajiem ļaudīm — trūkumcietējiem, kā arī materiāli maznodrošinātām daudz bērnu ģimenēm. Sūtījums sastāv no zupas koncentrātiem, katrs sains sver sešus kilogramus.

● Nereti Preiļu tirgū redzamas arī divainas ainas, kā tas bija pagājušajā nedēļā. Vieglā automašīna noklāta ar intīmiem sievietes veļas gabaliem, bet apkārt, protams, daiļais dzimums. Ko var darīt, ja veikalā šādas mantas parādās ne biežāk kā kaimiņu prezidents mūszemē. Arī cenas tirgū bija krietni vien zemākas.

● Piektdiena visās skolās ir pēdējā mācību diena. Vasaras brīvlaiku karsti gaida paši skolēni un tikpat stipri, ja ne stiprāk, viņu vecāki, kuru lielākā daļa paralēli savam tiešajam darbam visu mācību gadu vakarus ir bijuši spiesti pavadīt līdzās saviem bērniem, lai spētu apgūt šodienas skolas mācību programmas. Šogad otrgadnieku nebūs, nav paredzēta atsākšana atkārtotām mācībām tajā pašā klasē. Nesekmīgiem skolēniem gan priekšā stāv individuālas mācības kopā ar saviem skolotājiem vasarā.

● Agrofirmai «Turība» šopavasār jāpāstrādā uz pusi mazāk aramzemes nekā iepriekšējais gads. Kā «Novadnieku» informēja agrofirmas dispečerdienests, darba tomēr būs pietiekami. Līdz 15. maijam bija iesēti 216 hektāri vasarāju (sestā daļa), tai skaitā — 17 hektāri lopbarības biešu (60 procenti). Atjaunoti 70,5 hektāri ganību. Kaprižā pavasara dēļ kartupeļu stādīšana vēl nav uzsākta. 100 hektāru platībā «Turība» audzēs linus.

● Sakarā ar zemes reformu laukos un pilsētās, uzņēmumu un iestāžu reorganizāciju, štatu masveidīgu samazināšanu, vairāk darba kļuvis rajona juridiskās konsultācijas dienestam, jo iedzīvotāji spiesti meklēt profesionālu juristu palīdzību. Dienesta vadītāja Lilija Kalniņa «Novadniekam» pastāstīja, ka lauku ļaudis joprojām grib saņemt skaidrojumu par zemes reformu un tās radītajām sekām. Cilvēkiem lielas neskaidrības esot ar paju aprēķināšanu, viņiem pienākošās

daļas atsavināšanu no paju sabiedrībām utt. Savukārt pilsētās dzīvojošie visvairāk esot uztraukušies par tā devēto uzņēmumu reorganizēšanu un atbrīvošanu no darba.

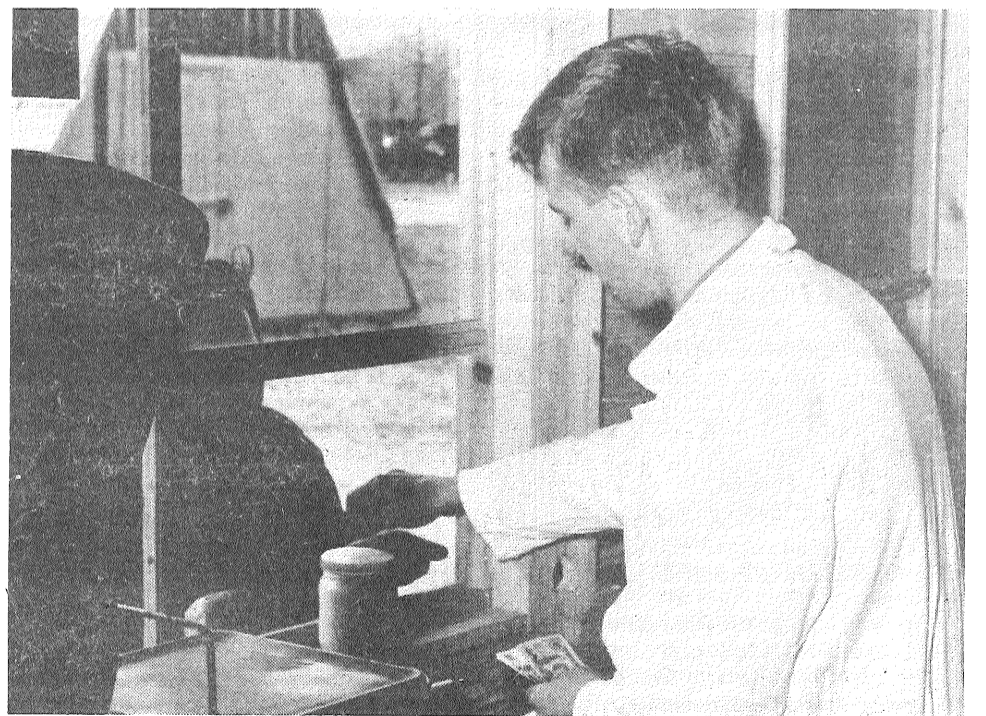
● Maksa par dzīvokļu īrēšanu, ūdeni, gāzi, apkuri nepartraukti pieaug, tāpēc Preiļos sācies pretējs process, proti — agrāk visi vēlējās dzīvot labiekārtotos dzīvokļos, bet patlaban daudziem tas vairs nav pa kabatām, tāpēc pilsētas valde jau saņēmusi vairākus iesniegumus, kuros cilvēki lūdz viņu labiekārtotus dzīvokļus apmainīt pret dzīvokļiem bez ērtībām.

● Veselu nedēļu Līvānu kultūras namā bija skatāma pilsētas mākslinieku pavasara izstāde. Tās atklāšana tika piesaistīta Mātes dienai veltītajam koncertam. Izstādes pamatu sastādīja Tautas lietiskās mākslas studijas «Dubna» dalībnieču izstrādājumi. Martas Mīkulānes, Maijas Kulakovas, Lidijas Kaļinkas un citu darbi piesaistīja skatītāju uzmanību. Šeit bija redzami cimdi, aizkari, tautas tērpi, keramika.

● Aizvadītās brīvdienas ienāca vairākos pagastos ar vasaras sezonas sākumu kultūras dzīvē. Dejas vai diskotēkas bija organizētas Galēnos, Gailišos, Saunā un citviet. Vienīgā atšķirība — starpība ieejas maksā: no pieciem līdz piecpadsmit rubļiem.

● Rajona galvenā bibliotēka piedāvā lasītājiem plašu ekspozīciju par latgaļu literārās valodas izcelsmi, vēsturi un nozīmi. Daudziem, ja ne vairākumam, tā būs pirmā tikšanās ar tādiem redzamiem zinātniekiem kā Pēteris Strods, Jezups Lelis, Miķelis Bukšs, Leonīds Latkovskis un citiem. Ekspozīcija rosina apmeklētājus padomāt par savu dzimto valodu un apzināties savu piederību Latgalei. Uz to aicina arī dzejnieces Annas Rancānes dzejas rindas.

● Notika Latgales deju svētku rajona orgkomitejas sēde. Ja ar pasākuma māksliniecisko pusi un pašu repertuāru viss ir skaidrs, tad tagad uzmanības centrā — saimnieciskie jautājumi. Tieši to risināšanai bija pieaicināti attiecīgo dienestu vadītāji un sadalīti pienākumi. Vislielākās galvassāpes sagādā izpostītais parks. Kā nevienam citu gadu ir lauzts un salauzts; jāatjauno krietna daļa solu. Vēl tika pārrunātas ar dalībnieku ēdināšanu saistītās problēmas.

Pirms nedēļas Preiļu tirgū sāka darboties individuālā uzņēmēja Māra Mainuļa veikals. Pirmā bija tāda iepazīšanās diena. Pircēji noskaidroja, ka te varēs dabūt pienu, kefīru, ķimeņu sieru, krējumu. Cenas būs par 8—9 procentiem zemākas nekā patērētāju kooperācijas veikalos. Produkcija tiks saņemta no Jēkabpils piena kombināta, pagaidām — cik privāto uzņēmējs var iekraut «Moskvičā» un atvest.

Attēlā: Māris Mainulis apkalpo pircējus savā veikalā «Karīna».

Jāņa Silicka foto

P.S. Tā bija vēl piektdienas rītā, kad šo materiālu sagatavojām publicēšanai. Bet naktī uz sestdienu ļaundari (skaugi? konkurenti?) Māra Mainuļa veikaliņu nodedzināja. Kā vakarīt «Novadniekam» pastāstīja Preiļu policijas iecirkņa priekšnieks N.Maksimovs, dedzinātāji vēl nav noskaidroti, taču ir ierosināta krimināllieta un notiek izmeklēšana. Par tās rezultātiem lasītājus informēsim.

Vai jāceļ cietoksnis?

♦ Daži pavasarīgi vērojumi un pārdomas paju sabiedrībā «Sīlukaļns»

Tūlīt pat piebilde, ka šī paju sabiedrība nepavisam nav izņēmums, ka gluži to pašu var piedzīvot arī citur, lai kā sauktos un kur atrastos šāda sabiedrība. Šeit, Upenieku pagastā, skaistā pavasarīgā dienā, lauka malā, kur gar apvāršni un tuvumā rēgojas vecas, gadu gaitā noplukušas un nomelnējušas mājas, tas tik asāk iedūrās sirdī.

Kaut kā negribīgi šogad nāc pavasaris, lapu pirmais zaļais svaigums tāds kā sabozies aukstumā un lietū. Tādi pat izskatās cilvēki. Te ceļmalā var pamanīt mērniekus, staigājam pa lauku, te jau uzstādītos robežstabus, bet citur kāds izbraucis tūrumā ar zirgu, ar vai ecē. Un tad nostāk parādās traktors ar sējmašīnām — tas tomēr laikam ir paju sabiedrības laukā, jo kas gan cits var atļauties tādu lepniību — izmantot vairākus agregātus reizē.

Gribējās satikt saimniecības galveno inženieri mehāniķi Jāni Kvederu, kura vadībā ritējusi gatavošanās pavasara lauku darbiem, bet viņš bija apslimis, kārtējo darbu vadīšana bija nodota otrā ražošanas iecirkņa mehāniķim Aivaram Dūdam. Upenieku pagasta īpatnība ir tā, ka lauki te zemi, līdzīgi par spīti tam, ka saimniecību nosaukuši par Sīlukaļnu. Tādā lietainā pavasarī, kā šis, darbi ir sarežģīti, tomēr vīri strādā, kur var. Viss nākas grūti vēl tālab, ka tūrumā pēc zemnieku saimniecību nodalīšanās ir sīki un sadrumstaloti — cik tur pārbraucieniem vien jāpatērē degvielas. Piemēram, otrajā iecirknī lielākais esot tikai četrdesmit hektāru platībā, bet pārsvārā no 150 pāri palikušajiem hektāriem aramzemes tādi vien lauciņi, kuros trīs vai pieci hektāri.

Paju sabiedrībā palikuši gandrīz visi bijušās kopsaimniecības mehanizatori, lielākajai daļai no viņiem piecu vai sešu gadu darba pieredze. Tā vien gribētos palaist kā senāk pa plašu nomeliorētu zemes gabalu, bet nu to vairs nevar atļauties. Katrs jaunais saimnieks rikoja pa savam, daudzus atūru no palīdzības meklēšanas paju sabiedrībā lielā maksa par hektāra aparšanu vai nokultīvēšanu.

Iecirkņa mehāniķis arī pats uztrauks par lielo dārdzību, par to, ka cenas aug ne pa dienām, bet kā sēnes pēc lietūs: pavisam nesen par vienu kultivatora zobu materiālās apgādes bāzē vajadzējis noskaitīt astoņus sarkanos, bet nu cena pieaugusi divkārt. Un cik būs jāmaksā rīt? Turklāt arī par naudu neko labu nevar dabūt. Piemēram, virzuļu grupas rezerves daļas.

Paju sabiedrībā varējuši izlīdzēties tā, ka no diviem, trim veciem agregātiem «lasījuši kopā» vienu. Bet cik ilgi tā varēs dzīvot? Šīs pašas ķibeles tagad skar arī zemnieku saimniecības, kur dārdzība un deficīts vēl asāk izjūtam.

Kamēr pastāv paju sabiedrības, būs no kā zagt. Kad tās aptūris, zags viens no otra, — drūmi saka sarunu biedrs. — Tagad pat pusdienu laikā nevaram atstāt traktoru uz lauka — jādzen līdz uz mājām, citādi aptūris gluži pliki. Arī tādējādi tiek tērēta degviela, kuras tāpat maz.

Pieredzējuši lauku ļaudis izsmējīgi runā par tiem jaunsaimniekiem, kuriem galvas sagrozījusi zemes reforma, bet īsto zemnieka darbu nepazīst un, droši vien, zenas tikai pēc solītās augstās izpirkuma maksas par hektāru, nevis nopietni domā par strādāšanu. Tādu te šopavasar apgrozījies ne mazums, katrs nāc ar savu patiesību un pretenzijām, gluži neredzēti un nepazīstami. Kā līdz šim neseam manījuši šos mantiniekus, kā līdz šim klusas un pamestas stāv mājas, tā tās stāvēs arī turpmāk.

Kad darbs padarīts, ekskavators kombinējuma ar buldozeru uz traktora «Belarusj» bāzes, ko sauc par JUMZ, apstādina, sarunā iesaistās Konstantīns Slūka, kurš savu mehanizatora stāžu rēķina no kolhozaosanas pirmajam dienām, kad vēl kā jauneklis strādājis par piekabnātāju un uz traktora bez visādām tiesībām un tālāka mazajās «Druva» un «Dzimtenes druva», kura jau bijusi prāvāka pēc apvienošanu pirmā viņa. Viņš pieprasījis zemi, bet vienlaicīgi paliek arī par paju sabiedrības biedru, jo ko gan lai dara cilvēks, kurš visu mūžu strādājis saimniecībā, sabeižis te veselību, bet mūža otrā pusē var gluži vai iet, kurp vēlas? Tad jau labāk turēties ar citiem kopā.

Savā laikā kopsaimniecībai atdevis ne mazumu mantas, apsētus laukus, mājlopus, bet ko var saņemt atpakaļ?

— Vai kāds man atdos zirgu? Tas tagad novērtēts gaiļa cenā, bet ar gaili jau nepaarsī. Toreizējie maņi rati novērtēti ar trim rubļiem, septiņu zobu zirgvilkmes atsperecēša — ar pieciem. Un tā joprojām. Ko man dod tie daži tūkstoši pajas, kas skaitās uz mana vārda, ja paņēmis neko ar to nevaru iesākt?

Tas — no vienas puses. Bet diez cik liela peļņa nav paredzama arī no dividendēm — no otras puses. Iznāk kā tajā veco laiku anekdotē par sēnieku: velk ar slotu uz vienu pusi un saka: tā slikti, velk uz otru — arī tā slikti, domādams savu dziļo sociālistisko domu.

Gados jaunākie mehanizatori, ar kuriem todien pārmijām domas, nesūdzējās par mazajām pajām, par zemi, ko nevar apstrādāt, par dārdzību, viņu nostāja vienkārša: darbs paju sabiedrībā kaulus nelauz, tomēr kādu rubli var nopelnīt, paliek brīvais laiks arī pašu vajadzībām. Lai tad iet kā bijis.

Viņus arī var saprast. Bet pa to laiku ap darbinācām ceļ pamatīgu žogu, lai netiek izvazāts viss līdz galam, pie iebrucajamiem vārtiem sarga būdu ceļ augstāku, lai visa teritorija būtu pārskatāma. Varbūt, šis sektors būs vispār jāpārveidē par cietoksni, ko sargās bruņoti vīri, jo ar plīķām rokām taču nevarēsī nosargāt mantu...

Ja gribot redzēt, kā sēj paju sabiedrība, ieteica aizbraukt uz Ereliem — tur esot visi iecirkņa spēki. Tas — saimniecības pašā malā, pie Rēzeknes rajona robežas, un vienīgais lielākais lauks ražošanas iecirknī. Bija tas brīdis, kad GAZ-53 vadītājs Jānis Teilāns bija atvedis sēklas un uzpildīja sējmašīnas Jurim Upeniekam, Andrim Jurišam un Aivaram Sondoram. Vienkārši puiši, atklāti, atbild uz visiem jautājumiem bez stomišanās: viņiem gan labi paju sabiedrībā. Tepat pie mežmalas ar kultivatoriem strādā Gunārs Slūka, Jānis Trokša un Konstantīns Seržants.

Par viņu darbu man nekādu iebildumu nav. Galu galā, arī par izvēli, jo cilvēks taču var palikt tur, kur viņam labāk. Vai nu visiem jauniem un spēcīgiem vīriem, kuriem droši paklausa tehnika, jāklūst par jaunsaimniekiem? Bet apkārtnē uz mācās ar drūmām domām par zemnieku likteni, par pāresībām, ko dzīve nodarījusi laukiem. Te rēgojas vienkāršs dūmenis — māja nojaukta, te redzamas ēkas ar pussabrukušiem jumtiem, kur vairs neviens nedzīvo, tajā tur mājā tikai reizēm atbrauc saimnieki no pilsētas, bet tur palikuši vecīši īsināt savas dienas...

Tā visapkārt. Bet redzams, ka kādreiz šīs mājas bijušas skaistas un viesmīlīgas, pie daudzām stāv plašas, no tēstiem akmeņiem būvētas kūtiņš, kāds zemnieks pat savu māju uzcēlis no akmeņiem, šur tur sēriji stāv vecas ābeles... Bijusi dzīvība un izdzīst. Tikai nostāk paceļas kāda stalta ēka no sarkaniem ķieģeļiem ar mansardu — to nopircis kāds iebrucačs no Rīgas, taisoties kļūt par saimnieku.

Vai vien šī sādža nomirusi vai mirst? Puiši šajā atelpas brīdī, kamēr pildās sējmašīnu kastes ar miežiem, atceras arī citur redzētu šādu pašu ainu — stāv mājas, ja vēl saglabājušas, bet ap tām valda kapsētas klusums.

Tātad, te vairs nav kam pretendēt uz zemi, tā paliek paju sabiedrībai. Bet kāda ir šī zeme? Skatos uz kunkuļiem un zāļu pušķiem, uz nezāļu baltojošajiem sakneņiem un neviļus acu priekšā nostājas zemnieku lauki Zviedrijā, kur gadījās būt pērnuden. Tur zeme smalka un viegla, irdena, vari iegrimt līdz potītēm, neviena akmentiņa un ne zāles stiebrīņa. Bet te var droši braukt pa sējai sagatavotu lauku ar automašīnu un nēgrims, sējmašīnu diski ar grūtībām iespējas starp spurainiem ciņiem, kas izrauti virspusē. Varbūt te nupat kā uzplēsta atmata? Bet varbūt tādas ir agronomijas speciālistu vadītās kolektīvās saimniekošanas sekas?

Sēriji kļūst skatoties, kā vecs vīrs ar zirgeli ar zemi, sēriji redzēt uzlabotu universālsējmašīnu uz nezājaina lauka. Cik vēl gadu jāpaiet, lai mēs varētu redzēt tās pārvērtības pavasarī, kas, dabai mostoties, kas, laukum gaidot sēklu, varētu solīt labu ražu?

Antons Rancāns

Šogad mācību gads skolās beigsies agrāk

Ar Izglītības ministrijas lēmumu mācību gads skolās beigsies 22. maijā. Turpmāk skolēni vairs netiks atstāti uz otru gadu tajā pašā klasē. Taču ar nesekmīgajiem pedagogi strādās pēc mācību gada beigām.

Skolēni, kas, beidzot devīto klasi, ir nesekmīgi vienā vai vairākos priekšmetos, netiks pielais-

ti pie izlaiduma eksāmeniem. Viņiem izdos liecību, kas būs oficiāls dokuments par pamatkursa noklausīšanos. Liecība skolēnam dos tiesības vai nu iekārtoties kādā citā skolā, vai arī pēc gada kāriot eksāmenus eksternāti un saņemt dokumentu par attiecīgās izglītības iegūšanu.

LETA

LZS — 75

1917. gada 12. maijā Valkā pēc Zemnieku savienības organizācijas komitejas iniciatīvas notika Latvijas Zemnieku savienības dibināšanas sapulce, kurā piedalījās 216 delegāti, kuri pārstāvēja pusotra tūkstoša biedru. Orgkomitejas vārdā šo sapulci atklāja Kārlis Ulmanis, viņu vēlāk ievēlēja par šīs savienības valdes priekšsēdētāju. Par viņa vietnieku kļuva A.Brēmeris, valdes locekļiem — Siecenieks, Gulbis un Pavlovičs.

Sākās jaunās partijas uzvaras gājiens pa visu Latviju — pagastos nodibinājās nodaļas, un jūlijā biedru skaits bija jau trīsdesmit tūkstoši cilvēku. 27. un 28. jūlijā turpat Valkā notika LZS I kongress, kura laikā K.Ulmanis bija slims un nevarēja piedalīties, viņa vietā pārskatu sniedza vietnieks. Kongresā aktīvi līdzdarbojās Z.Meierovičs. Par partijas līderi tika ievēlēts K.Ulmanis. Zīmīgi, ka jubilejas gadā notikušajā atjaunošanās

LZS otrajā kongresā februāra beigās Rīgā, Lauksaimnieku namā darbs ritēja zem šo abu vīru zīmes — viņu portreti bija pie sienas aiz prezidija galda. K.Ulmanis bija pārstāvēts arī ar viņam veltīto dokumentālo kinofilmu, no kuras dviesoja vadopa zemnieciskā vienkārība, sirsniņgums, bet reizē arī viņa vitālais spēks un diženums.

Mūsu partijai, tātad, nupat apritēja 75 gadi. Jāsaka, tagadējie zemnieki nav tik aktīvi kā gadsimta sākumā. Par to liecina arī fakts, ka reģistrētas nodaļas mums ir tikai Preiļu un Rožkalnu pagastos, Līvānos, dokumentus nav paguvušas noformēt Vecvārkavas un Rožupes pagastu nodaļas. Citur tādu LZS nodaļu pagaidām vēl nav.

A.Rancāns,

LZS Preiļu rajona koordinācijas centra vadītājs

PAR AGRU, ĪSTAJĀ LAIKĀ...

♦ Lasītājiem piedāvājam telefoninterviju ar vairākiem mūsu rajona iedzīvotājiem par Valsts valodas likumu, kurš stājās spēkā šī gada 5. maijā.

Ar Vladislavu Lapkovski, Ogres trikotāžas kombināta Preiļu filiāles direktoru, saruna notika krievu valodā, bet viņš pats teica:

— Likumu par valsts valodu uzņemu pozitīvi, Latvijā ir jārunā latviešu valodā. Tomēr pašu ieviešanas laiku vajadzēja pagarināt. Mūsu uzņēmumā divas reizes bija organizēti latviešu valodas kursi, kuros mācījās daudz darbinieku. Tos rikoja firma «Kultūra» no Rīgas, augstā kvalitātē. Par katru dalībnieku maksājām 800 rubļu. Gribējām šos kursus rīkot vēl trešo reizi, bet firma pašlaik to nevar. Rajonā mācību spēki mūs neapmierina. Pats arī apgūstu latviešu valodu, tomēr par atestāciju pagaidām esmu nobažījies. Valodu apgūt ir grūti tādai cilvēkiem kā man, kura bērnība un jaunība ir aizritējusi krieviskā vidē — Daugavpīlī, mācību laiks — Lietuvā.

Strādnieki? Viņus daudz vairāk uztrauc, lai būtu darbs un līdz ar to līdzekļi iztikšanai. Latviešu un krievu tautības cilvēku mums ir vienāds skaits.

Grāmatvedību esam pārkārtojuši uz latviešu valodu.

Oļegs Hlebņikovs, Preiļu 2. vidusskolas direktors, labi pārvalda latviešu valodu:

— Skatoties no latviešu viedokļa, es ļoti labi saprotu, ka Latvijā visiem ir jārunā latviski. Bet no krievu viedokļa lielu neapmierinātību radīs profesiju aizliegums cilvēkiem, kuri nezinās valsts valodu. Likumam bija jābūt nedaudz savādākam, lai nebūtu diskriminācijas. Piemēram, krievu skolā strādā skolotāja, kas māca krievu valodu krievu tautības skolēniem. Viņa iespēs iziet atestāciju, un es viņu nevarēšu pieļaut pie darba? Tas liekas ne sevišķi pārdomāti.

Dažādām prasībām vajadzēja būt arī pret tiem, kas ir nesen atbraukuši no citām republikām, un tiem, kas visu mūžu šeit nodzīvojuši. Mūsu skolā skolotājiem ir noteikti latviešu valodas kursi, tomēr viņi vairāk mācījās pēc individuālajām metodēm.

Visu laiku latviešu valoda nebija vajadzīga, pēkšņi tās zināšana ir kļuvusi obligāta. Iemācītos to ir grūti, jau tāpēc vien, ka nav atbilstošas metodikas, nav parauglīdzekļu, piemēram, videofilmu. Krievu cilvēkiem grūti sevi pārvarēt, ir problēmas, bet šādos gadījumos tiek meklēts vainīgais, un ienaidnieks šoreiz atrasts — Likums par valsts valodu.

— Sakiet, lūdzu, pēc kādas metodikas krievu valodu apguva latviešu cilvēki, sevišķi tie, kas bija pusmūžā?

— Pēc piespiedu metodikas...

Vjačeslavs Sosedovs, Līvānu zonālās slimnīcas galvenais ārsts, saruna notiek latviešu valodā:

— Par valsts valodas likumu man ir grūti ko pateikt.

— No kādas tautības cilvēkiem sastāv jūsu slimnīcas ārstu kolektīvs?

— Pārsvārā no latviešiem, bet ir arī krievu tautības cilvēki, kuri nerunā latviski.

— Kā viņi saprotas ar slimniekiem?

— Kaut kā jau saprotas.

— Es jūtu, ka par šo tematu jūs ne sevišķi vēlaties runāt.

— Jā, tā tas ir.

Aina Tumašova, Riebiņu pagasta valdes priekšsēdētāja:

— Likumu vērtēju pozitīvi, kaut arī tā īstenošana mūsu pagastā, kur lielākā daļa

iedzīvotāju ir sveštātieši, ir specifiska. Vajag ļoti ļoti gribēt iemācīties valodu, lai to spētu izdarīt. Dīemžēl šīs gribēšanas daudzām nav, un šis likums viņiem izliekas par agru nācis. Apkalpošana krājkasē, vecmāšu — feldšeru punktā ir latviešu valodā, latvietis ir mūsu iecirkņa policists, veikalā strādā gan latviešu, gan krievu pārdevējas, skolas direktors, paju sabiedrības priekšnieks un galvenie speciālisti ar latviešu ļaudīm sazinās latviski. Mazliet grūtāk bibliotēkās.

— Kāds ir pagasta deputātu sastāvs kādā valodā notiek sesijas?

— Puse deputātu ir latvieši, puse — krievi, bet sesijās runājam latviski, kaut gan tās notiek tāpat kā rajona sesijas — izveidojusies grupiņa pastāvīgo runātāju, bet pārējie tikai sēž un nobalso...

— Jūsu pagastā, man liekas, ir ļoti aktuāls jautājums par Riebiņu deviņgadīgās skolas sadalīšanu, kā tas ir paredzēts Latgales attīstības programmā attiecībā uz visām divpļūsmu skolām.

— Jā, tas mums ir jāizdara, un būs diezgan grūti to veikt. Jau pagājušajā gadā prasījām rajonam līdzekļus, toreiz tikai 350 tūkstošus rubļu, lai varētu nopirkt vienu no slēgtā bērnudārza ēkām. Naudu nedabūjām, bet ēku nopirka SIA «Ina».

Skolas pedagogoiskais kolektīvs pieturas pie lēmuma nedalīties, arī vecāku sapulcē tā esot nolemts. Tomēr es neuzskatu, ka sapulce ir uzskatāma par lemtspējīgu, ja tajā no trīssimts bērnu vecākiem piedalījās kādi trīsdesmit, un ja skolas direktors vecākiem sniedz tādu informāciju, no kuras izriet, ka skolas dalīšana visiem radīs lielas materiālas grūtības. Bet skolotāji saņem informāciju, ka apmēram trešā daļa no viņiem zaudēs darbu. Manuprāt, runa varētu būt tikai par slodzes samazināšanu, jo neskrādīs taču no stundas vienā skolā uz stundu otrā. Pašlaik vienkārši neviens nevēlas ķerties pie paša dalīšanas darba.

Skaidriņa Ozoliņa, Līvānu poliklinikas vecākā medmāsa:

— Likums par valsts valodu ir ļoti vajadzīgs. Ļoti gaidu arī atestāciju, lai beidzot sāktu domāt tie cilvēki, kas neņēma galvā nepieciešamību zināt latviešu valodu. Kadru mums ir pietiekami, un ja kāds nevēlas zināt latviešu valodu, var iet prom. Poliklinikas apmeklētāji nereti prasa, kādā valodā ārsts runā, un nevēlas nemaz iet pie tāda, ar kuru nevar sazināties latviešu valodā.

Genovefa Luriņa, paju sabiedrības «Rudzāti» kadru daļas priekšiece.

— Likums noteikti vajadzīgs. Mūsu pusē varbūt tas nav aktuāli, jo neliela strādnieku daļa ir krievi. Bet cik aizskaroši ir bijis redzēt, kā Preiļos vai Līvānos vecāks cilvēks kādā iestādē vai veikalā uz savu latviski vairākkārt uzdoto jautājumu nevar saņemt un sagaidīt nekādu atbildi.

Silvija Vaikule, Aizkaines aptiekas vadītāja:

— Valsts valodai ir jābūt latviešu valodai. Likums par to varēja būt jau agrāk. Aizkaines pusē arī tie ļaudis, kas nav latvieši, prot un sarunājas latviski.

Aivars Spūlis, Līvānu pārvietojamās mehānizētās kolonnas galvenais inženieris:

— Likumu vērtēju pozitīvi, tas ir nācis istajā laikā. Uzņēmuma priekšnieks labi pārvalda latviešu valodu.

Atbildes pierakstīja Līvija Rancāne

Zviedru fermeris Latgales jaunsaimniecībā

Zviedrijas valdība un fermeru federācija uzņēmusies šefību pār Latvijas jaunsaimniecībām. Par zviedru referentu fermām republikā apstiprinātas piecas zemnieku saimniecības, un viena no tām ir mūsu rajonā. Tā ir Jevgēnijas un Jāzepa Sērmu jaunsaimniecība Galēnu pagastā.

Nesen minētās šefības ietvaros Sērmu saimniecībā nedēļu strādāja konsultants no Zviedrijas — fermeris Boria Nilsons. Šo labdarības misiju viņš uzņēmis pēc Zviedrijas valdības lūgumu. Savu fermu un pavasara lauku darbu veikšanu atstājis radnieku ziņā, bet pats devis palīgā latviešu zemnieku saimniecībai.

Nilsona kungs, tāpat kā Jevgēnija un Jāzeps Sērmie, cēlās ar gaismu un strādāja līdz vēlai novakarei. Apstrādājis tīrumus, palīdzēja lopkopībā. Vārdu sakot, darīja visus darbus un uz brīdi iejutās Latgales zemnieka «ādā», lai pēc tam dotu optimālākos (šai zemei un cilvēkiem) un vajadzīgākos teorētiskos un praktiskos padomus.

Jevgēnija Sērmā, kura līdz zemnieku saimniecības izveidošanai bija vietējā kolhoza lopkopības speciāliste, pastāstīja:

«Nilsona kunga zināšanas lauksaimniecībā noteikti ir lielākas nekā mūsu speciālistiem, kuri Latvijā beiguši augstskolu. Varēja arī tikai apbrīnot, cik lietderīgi viņš prot izmantot katru minūti, cik viegli spēja iejusties svešā ģimenē un rast kopēju valodu gan ar pieaugušajiem, gan ar bērniem.

Zviedru fermeris sēdās mūsu DT-75 un kultivēja tīrumus, sēja. Viņš mums stāstīja par agrotehniku, ko pielieto savā fermeru saimniecībā. Šo gudro un darbīgo vīru nevilus gribējās salīdzināt ar tiem sējasdarbu uzraugiem un «konsultantiem», kuri savā laikā uz laukiem tika norīkoti no kompartijas rajona

komitejas un vienkārši traucēja normāli strādāt. Zviedru fermeris vienas nedēļas laikā mūsmājās paspēja tik daudz padarīt un iemācīt, ka par šādu viesi un palīgu patiešām esam ļoti gandarīti.

Mūsu tīrumos šovasar augs arī zviedru mieži «Filippa». Zemi sastrādāja un tos iesēja tikai Boria. Jūnija beigās viņš solīja atbraukt vēlreiz — paskatīties, kā mieži aug. Viņš mums sola palīdzību arī sējumu kopšanā.

Zviedru fermeris mums atstāja savas rekomendācijas augsnes apstrādāšanā un mēslotānā. Viņš bija pārsteigts, ka Latvijā izmanto smagos kāpurķēžu traktoros. Zviedri to nedarot, jo šie traktori pārāk sablīvējot augsni. Vēl Nilsona kungs ar saprātīgi uzņēma mūsu tagadējās grūtības, taču neslēpa, ka nezina, kā Latvijai izklūt no pašreizējā ekonomiskā haosa.

Par pašu Boria Nilsonu jāteic, ka Zviedrijā viņš apsaimnieko 120 hektārus meža, 40 hektārus sējplatību un 30 hektārus ganību. No govju slauc 8000 kilogramu pienu. Brīvajā laikā spēlē orķestri, ģimene irē atpūtas vietu un mājiņu pie ezera.»

Saņemt konsultācijas no zviedriem pašlaik un turpmāk var ne tikai Sērmie, bet ikviens rajona jaunsaimnieks, kas vēlas aicināt un uzņemt savās mājās kaimiņvalsts fermerus. Zinot mūsu naudas maciņu tukšumu, zviedri ir gatavi sniegt palīdzību par velti un vēl maksāt uzturam un par mītni.

Aina Iljina

Tur, pāri Latgales pakalniem un tumšajiem egļu siliem, mīļoties ar novakariem ziliem, ik gadus nāk jauni, gaiši pavasara un bērntības rīti...
K.Gailuma foto

Amatu palīdzēs izvēlēties psihologi

Mācību iestādēs tuvojas izlaiduma eksāmeni. Ir skolēni, kuriem jau sen skaidrs, par ko kļūt. Bet, ja šis jautājums vēl nav izlemis, talkā nāks psihoanalīzes nodaļas speciālisti no Baltijas vērtspapīru nama, kas Rīgā izveidojies pavisam nesen. Izmantojot Amerikas Savienotajās Valstīs izstrādātos un vietējiem apstākļiem pielāgotos testus, psihologi noteiks klientu profesionālās tiek-

smes, personiskās spējas un intelektuālo līmeni.

Nolemts arī paplašināt jaunā dienesta darbības loku, piedāvājot vidējām speciālajām mācību iestādēm sadarbības iespējas: pēc iestājesāmeņiem var rasties grūtības abiturienta izvēlē, jo bieži uz vienu vietu kandidē trīs četri cilvēki. Talkā šeit nāks psihologi.

LETA

Latgales Pētniecības institūta I zinātniskā konference Daugavpilī

29. maijā Daugavpilī notiks Latgales Pētniecības institūta pirmā zinātniskā konference. Pagājušā gada 7. decembrī institūta locekļu pirmajā konferencē samērā daudz tika runāts par dažādu Latgales problēmu izpēti nepieciešamību, sāktas diskusijas. Tomēr šī konference bija organizatoriska, jo vajadzēja apspriest institūta izpēti virzienus, noteikt nodaļu konsultantus, iezīmēt tuvākās darbības plānu. Jau tad tika viennozīmīgi konstatēti, ka Latgale ir vāji pētīta, nav arī informācijas par tās vēsturi, tautsaimniecību, ekoloģiju, kultūru. Joprojām pret šo reģionu ir noteikta attieksme, daudz neskaidru jautājumu pašiem latgaļiem.

Uzklausot institūta locekļu uzstāšanos un pildot statūtos noteikto, tika nolemts izdot zinātnisko rakstu krājumu «Acta Latgalica» un ik gadu rīkot institūta zinātniskās konferences ar devīzi «Latgales pagātne, tagadne un nākotne». Tā kā institūta apvienojušies galvenokārt zinātnieki, muzeju darbinieki, skolotāji, novadpētnieki, šāds uzdevums viņiem būs pa spēkam. Zinātnisko rakstu izdošana un konferences rīkošana atrisinās vairākus uzdevumus.

Pirmkārt un galvenokārt, tiks sniegta informācija par dažādām Latgales problēmām. Otrkārt, atklāsies problēmas, kuru izpēti ir vajadzīga, bet netiek veikta, kā arī problēmas, kuru izpēti dūbulojas. Labāk varēs pārredzēt, kas jau ir izdarīts un kas jādara, vieglāk un pareizāk varēs nospraust problēmu izpēti prioritāti utt.

Tā kā ir zināmas problēmas ar iespēšanu, jo taupām līdzekļus zinātnisko rakstu krājumam, un grūtības ar pasta izdevumiem, sniegsim pirmās zinātniskās konferences tematiku, lai informētu sabiedrību un ļautu iespēju piedalīties tajā interesentiem.

PLENĀRSĒDES REFERĀTI

Prof. K.Počas. Latgales historiogrāfijas sākumi (Rīga).
Prof. J.Brolišs. Par latgaļu asmi un vītu storp pūrējīm latvišim (Rīga).
J.Janus. Latgales tautsaimniecības attīstības programmas saturs un rezultāti (ZA Ekonomikas institūta direktors, Rīga).
Prof. P.Zeile. Latgaļu etnometālitate un kultūra (Rīga).
Prof. O.Grāvītis. Latgales mūziku likteņi laikgriežos (Rīga).

PEDAGOĢIJA UN SKOLU VĒSTURE, IZGLĪTĪBA

Doc. E.Vaivode. Atskatoties uz latgaļu skolotāju savienības (Latgaļu skolotāju centrālās biedrības) darbības divdesmit diviem gadiem (Daugavpils).
Doc. J.Pokulis. Latgales skolu aptaujas (1933.—1934.) dažu aspektu aktualitāte (Daugavpils).
L.Lubovska. Latgaļu skolotāju savienības (Latgales skolotāju centrālās biedrības) kongresu nozīme (Daugavpils).
J.Murāns. Par estētisko audzināšanu žurnālā «Latgales skola» (Saldus).
L.Leikuma. Latgaļu ortogrāfijas problēmas LSS darbībā (Rīga).
L.Kovalenoka—Seile. M.Apelis — Latgaļu skolotāju centrālās biedrības aktīvs darbinieks (Rēzekne).
Prof. L.Keirāns. Ievērojamas pedagoģu personības — redaktori žurnālā «Latgales skola» priekšgalā (Daugavpils).
A.Magazniece. Gadskārtu loma jaunās paaudzes morālā audzināšanā (Daugavpils).
Doc. L.Timošenko. Tautas pedagoģijas izpēti metodes, sagatavojot studentus skolotāja audzināšanas darbam (Daugavpils).
J.Lozda. Lasītprasmes attīstība Jasmuižas, Vārkavas un Kalupes pagastos 1917. g. otrajā pusē (Preiļi).

V.Mičāne. Riebiņu vidusskolas 30. gadu spilgtākās vēstures lapaspuse (Preiļu raj.).
M.Matisāne. Mežvidu ciema, skolas vēsture, ievērojamākie novada cilvēki (Ludzas raj.).
J.Gekiša. Krāslavas 1. vidusskolas izcilākie audzēkņi (Krāslava).
A.Caplinska. Vidusskolas izglītības problēmas Latgalē (Daugavpils).

VĒSTURE

Prof. A.Vārslavāns. Latgale starptautiskajā situācijā 1919.—1920. g. (Rīga).
Prof. J.Steimanis. Daugavpils ebreji XX gs. 20.—30. g. (Daugavpils).
A.Gulbe. Muižnieku dzimtu pēdas Daugavpils apriņķa pagastos (Daugavpils).
Prof. H.Strods. Latgales īpatnības veidošanās etapi (Rīga).
G.Verjovočkina. Izglītības attīstība Daugavpils novadā XVII—XIX gs. pirmajā pusē (kr. val.) (Daugavpils).
V.Stočka. Plāteru—Ziberu dzimtas loma Latgales novada kultūras un saimnieciskajā dzīvē (Daugavpils).
H.Soms. Latgales pirmā lauksaimniecības biedrība (Kalupes lauksaimniecības biedrība 1908.—1944. g.) (Daugavpils).
I.Sņepers. Latgales partizāņu pulks (1919.—1922. g.) (Balvi).
B.Volokovičs. Cionisms un cionisti Latgalē (kr. val.) (Daugavpils).
K.Daukšs. Polija, poļi un Latgale (Rīga).
S.Kuzņecovs. Krievu iedzīvotāji Latgales politiskajā dzīvē (Daugavpils).
I.Saleniece. Baltkrievu minoritāte Latgalē, 1918.—1934. g. (Daugavpils).

TAUTSAIMNIECĪBA

J.Zejenka. Pirmās agrārās attīstības programma Latgalē (Rīga).
K.Lietaunieks. Kooperācijas atjaunošana piensaimniecībā (Rīga).
J.Počas. Pagastu pārvalžu finansiālie jautājumi (Rīga).
J.Geiba. Agrārās reformas problēmas Daugavpils rajonā (Daugavpils).
A.Slišāns. Zemnieku saimniecību veidošanas iespējas Balvu rajona Šķilbēnu reģionā (Balvi).
V.Voronovs. Elastīgas iedzīvotāju sociālās aizsardzības sistēmas izveidošana reģionā (kr. val.) (Daugavpils).
N.Djemkina, J.Strukova. Pilsētas un lauku integrācijas attīstības nepieciešamība (kr. val.) (Rīga).
V.Jeļmejevs, J.Pruļs. Vai pastāv alternatīva darba spēka tirgum? (kr. val.).
S.Maslovs. Dažu situāciju īpatnības jauniešu vidē (kr. val.) (Maskava).
V.Meņšikovs. Darba spēka tirgus pārvaldes sistēmas veidošana Latgalē (kr. val.) (Daugavpils).
A.Nikolajevs. Latgales ekonomika: stāvoklis un perspektīvas (kr. val.) (Daugavpils).
L.Nikolajeva. Latgales sociālā infrastruktūra, salīdzinoši ar citiem Latvijas reģioniem (kr. val.) (Daugavpils).
A.Serjogina. Dzīvokļu celtniecība reģiona līmenī (kr. val.) (Rīga).
V.Smirnovs. Reģiona zinātniskais potenciāls: sociālā organizācijas efektivitāte (kr. val.).
A.Filipovs. Jauna rajona sociālā projektēšana vecpilsētā (kr. val.).
K.Habiļujins, N.Makarovs. Sociāli ekonomiskās vides modulēšanas problēmas (kr. val.) (Rīga).
K.Vanags. Tā aizauga mūsu zemi un cilvēki aizgāja uz pilsētu (Latgales lauksaimniecība pirms un pēc kara periodā) (Mālpils).

VALODA UN LITERATŪRA

B.Reidzāne. Latgales tautas dziesmu volūdas īpatnības (Rīga).
L.Jurgeite. Latgales antroponīmismu īpatnības (Rīga).
A.Stafecka. Normas veidošanās latgaļu rokstu volūdas agrimajā pūsmā (Rīga).
Prof. A.Breidaks. Latgaļu rakstības stabilizēšanās 20. gadsimta pirmajā trešdaļā (Rīga).
L.Leikuma. 1929. g. latgaļu ortogrāfijas vērtējums P.Stroda un F.Zepa dorbūs (Rīga).
I.Magazeinis. J.Macileviča «Pavuiceišona...» — latgaļu volūdas XIX gs. literārās volūdas paraugs un olūts nyulenejōs rokstu volūdas literārās normas tōlōkai nūstypryņōšōnai (Daugavpils).
Andris Vējāns. Konstances Daugules—Kempas simtgadē (Rīga).

NOVADPĒTNIECĪBA, KULTŪRVĒSTURE

E.Tukišs. Akmeņu veidojumu atšifrējumi Latgalē (Andrupene).
A.Burmisters. Vērojumi 1991. g. vasarā Ziemeļaustrumu Latgalē (Rīga).
Doc. A.Beika. Latgaļu teātris Sibīrijā 30.-to gadu vidū (Rīga).
J.Vaivods. Preiļu rajona Vanagu sādžas kultūrvēstures materiāli (Preiļu raj.).
I.Petere. Latgales krustu veidi no Krāslavas līdz Kalupei (Daugavpils).

SOCIOLOĢIJA. PAŠVALDĪBAS

O.Peipiņa. Migrācijas procesi Daugavpilī (Daugavpils).
A.Griščeļenoks. Rēzeknes pilsētas avīzes lasītāju informācijas pieprasījuma izpēti ar socioloģiskās aptaujas metodi (Rēzekne) (kr. val.).
I.Saulītis. Pašvaldības loma Zviedrijā (Rīga).
V.Stūrainis. Politiskā situācija Daugavpilī un pilsētas pašvaldība (Daugavpils).
Minēto referātu pieteikumi jau norāda uz problēmām, kuru izpēti ir minimāla, vai nav nemaz sākti. Tā ir latgaļu literatūra, kultūrvēsture, novadpētniecība. Šai virzienā plašs darbalauks atklājas Latgales kultūras iestādēm, muzejiem, skolotājiem, novadpētniekiem. Un iespējas ir. Latgales Kultūras centrs, acīmredzot, šo lietu tur savā redzeslokā. Šai virzienā jāstrādā uz vietas, jāvāc materiāls. Svarīgs jautājums ir arī Latgales baznīcas vēstures izpēti, jo bez tās Latgale nemaz nav iedomājama u.c. kultūras aspekti.

Visus, kas kaut kādu iemeslu dēļ nav pieteikuši savas tēmas, lūdzam to darīt vēl šobrīd, piezvanot pa tālruni 21159 Daugavpilī, jo referātu tēzu nebūs, bet visi ziņojumi tiks publicēti «Acta Latgalica» nākošajā, 9. sējumā. Pašlaik tiek gatavots 8. sējums. Lūdzam piedalīties arī interesentus.

Šogad ir dubultslodze visiem referentiem, jo viņu uzstāšanās sakrīt ar Rēzeknes organizēto pasaules latgaļu tikšanos. LPI zinātniskās konferences datums jau bija izlemis 1991. gada 23. septembrī. Bet tas nebūt netraucēs. Institūta konferences sekciju vadītāji informēs arī pasaules latgaļu tikšanās dalībniekus par galvenajiem zinātniskajiem konferences secinājumiem.

Īpašs lūgums pašvaldībām. Nemot vērā finansiālās grūtības, lūdzam visiem referentiem, ja iespējams, apmaksāt ceļa izdevumus un naktsmītni vienai diennaktij. Konference notiks vienu dienu, 29. maijā, sākums plkst 10.00 Daugavpilī, Vienības ielā 13.
G.BARKOVSKA,
LPI Zinātniskā sekretāre

**Daugavpils Pedagoģiskā institūta
uzņēmšanas komisija**

pieņem dokumentus:

- Mūzikas fakultātē no 15. jūnija līdz 25. jūnijam, iestājesāmeni no 26. jūnija.
- Bioloģijas un ķīmijas fakultātē no 25. jūnija līdz 10. jūlijam, iestājesāmeni un pārrunas no 13. jūlija.
- Fizikas un matemātikas, Filoloģijas, Fiziskās audzināšanas fakultātē no 13. jūlija līdz 7. augustam, iestājesāmeni un pārrunas no 10. augusta.

Mūsu adrese: 228400, Daugavpili, Vienības ielā 13. Tālr. 23562, 21198.

Televīzijas programma

**Otrdiena,
19. maijs**

LATVIJAS TV I
18.00 Ziņas. 18.15 Represētie Latvijas valstsvīri. 19.00 Arēna. 19.25 Vizīte. 19.50 Lūdzu vārdul! 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.00 Sports. 21.05 Aci pret aci. 21.55 Kuru dziesmu dziedāsim. 22.25 Ex libris pielikums. 22.40 Ohrudka ezera flora un fauna. TV filma. (Makedonija). 23.10 Nakts ziņas.

LATVIJAS TV I
17.00 Diena pasaulē.
OSTANKINAS TV
17.35 Lēdija Hamiltone. Mākslas filma. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.40 Tēma. 21.20 Ikdiena. 22.25 Latvijas ebreju dziesmas. 23.00 Ziņas.

KRIEVIJAS TV
15.00 Ziņas bērniem. 15.15 Plašums plus. 15.45 Studija Rost. 16.15 Lietišķa sieviete. 16.45 Informatīvi komerciāla programma. 17.00 Ufas TV. 17.30 Mult. filma. 17.45 Kriminālvēstis. 18.00 Parlamenta vēstnesis. 18.15 N.Bregvadzes koncerts. 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Santabarbara. Mākslas filma. 46. sērija. 20.20 Mēs liksmi dzīvojam... J.Jungere. 21.00 Bez retušas. 22.00 Vēstis. 22.25 Sporta karuselis. 22.30 Krievijas un Izraēlas starpvalstu diplomātisko attiecību atjaunošanai vēlīts sarīkojums.

**Trešdiena,
20. maijs**

LATVIJAS TV I
9.05 Vizīte. 9.30 Savai zemītei. 10.15 Mācīsimies svešvalodas. 18.00 Ziņas. 18.15 Luksofors. 18.35 Savvaļas kārklu karjers. TV filma. (Polija). 18.50 Brīvais mikrofons. 19.40 Mērnieku laiki. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.00 Sports. 21.05 Mākslas pasaulē. 22.10 Roka klasika. AC/DC. 23.00 Nakts ziņas.

LATVIJAS TV II
17.00 Diena pasaulē. 18.00 Ziņas. 18.10 Mult. filma. 18.30 Krauklis. Dok. filma.
OSTANKINAS TV
18.45 Trīs akli pelēni. Mākslas filma. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.35 J.Petrosjans. Mēs visi esam muļķi. 22.30 NVS sacensības armrestlingā. 23.00 Ziņas.

KRIEVIJAS TV
7.00 Vēstis. 7.20 Drēzdene. Trīs lappuses. TV filma. 7.30 Vācu valoda. 8.00 Vaļasbrīdis. 8.15 Vācu valoda. 8.45 Studija Rost. 9.15 Krievu kultūra - gads pēc gada. 9.30 K-2 piedāvā. 11.55 Baltā vārna. 12.40 Zemniecības jautājums. 13.00 Vēstis. 15.00 Ziņas bērniem. 15.15 Teatrālās spēles. 16.15 Kristīgā programma. 16.45 Informatīvi komerciāla programma. 17.00 Tālie Austrumi. 17.45 Versija. 18.00 Skola. Vakar, šodien, nekad? 19.00 Vēstis. 19.20 Svētki katru dienu. 19.30 Ar skatienu pret Krieviju. 19.45 A.Saharova piemiņai. 20.45 Detektīvs. Mākslas filma. 1. sērija. 20.00 Vēstis. 22.20 Krievijas Federācijas AP sesijā. 22.50 Detektīvs. Mākslas filma. 2. sērija.

**Ceturtdiena,
21. maijs**

LATVIJAS TV I
9.00 Mākslas pasaulē. 10.00 Aci pret aci. 10.45 Mācīsimies svešvalodas! 18.00 Ziņas. 18.15 Ievads biznesā. 18.50 Kinožurnāls Latvijas hronika. 19.00 Pēc zvana. 19.30 Zālais ceļš. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.00 Sports. 21.05 Jūtu audzināšana. Mākslas filma. 2. sērija. 22.05 Programma X. 23.35 Nakts ziņas.

LATVIJAS TV II
17.00 Diena pasaulē. 18.00 Ziņas.
OSTANKINAS TV
18.10 Liecinieka acīm. Mākslas filma. 19.45 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.40 Visu laiku cilvēks. Mākslinieciski publicistiska filma. 21.35 Sakaru līnija 200 200. 22.35 Lidmašīnu parks. Edite un Ingus Bauškenieki. 23.00 Ziņas
KRIEVIJAS TV
7.00 Vēstis. 7.25 Spāņu valoda. 7.55 Vaļasbrīdis. 8.10 Spāņu valoda. 8.40 Bez retušas. 9.35 A.Saharova piemiņai. 10.35 Džindžera un Freds.

NOVADNIEKS

Galvenais redaktors
Pēteris Pizelis

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.
Iznāk kopš 1950. gada 29. marta. Reģistrācijas apliecība Nr. 0091. Iespiests valsts uzņēmumā «Daugavpils tipogrāfija» Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. Viena iespiedloksne. Pas. 738
Metiens 6949 eksemplāri (latviešu izdevumam 5465, krievu - 1484).
Sludinājums pienem redakcijas grāmatvedībā katru dienu, izņemot sestdienas un svētdienas, no plkst. 10.00 līdz 12.00 un no plkst. 14.00 līdz 17.00. ☎ 22305.
Pasūtījuma indekss 68169.

Šī gada 23. maijā Preiļu patērētāju biedrība laipni ielūdz uz

PAVASARA GADATIRGU.

Plašā izvēlē tiks piedāvātas rūpniecības un pārtikas preces. Savu laimi varēsiet izmēģināt mantu loterijā, darbosies «Laimes aka». Preču pārdošanā laipni lūdzam piedalīties visus preču ražotājus. Sākums plkst. 9.00 Preiļos pie universālveikala.

**PAJU
SABIEDRĪBA «GALĒNI»**

slēdz līgumus
par biešu ravēšanu. Zvanīt pa tālruni 77224.

1992. gada 4. jūnijā no plkst. 9.00 Preiļu veterinārajā pārvaldē, Daugavpils ielā 59, notiks valsts uzņēmuma «Sigfarm»

IZBRAUKUMA TIRDZNIECĪBA

ar veterinārajiem preparātiem. Veterināros preparātus plašā sortimentā varēs brīvi iegādāties rajona iedzīvotāji, paju sabiedrības un citi uzņēmumi un organizācijas par pārskaitījumu vai skaidru naudu.

23. maijā Jēkabpils stadionā pavasara tirgus. Aicināti visi pirkt un pārdot gribētāji. Būs arī loterija un izsole.

**PREIĻU SAGĀDES UN
RAŽOŠANAS APVIENĪBA**

iepirk kokvilnas un vilnas lupatas, makulatūru (cena 1 rbļ. par kg), nemazgātu aitas vilnu (līdz 170 rbļ. par kg), cūkgaļu (55 rbļ. par kg).

Pārdod

keramzītbetona blokus (izmēri 200 x 400 x 200, viena kub. m cena — 900 rbļ.) skaidrā vai ar pārskaitījumu. Izziņas pa tālruni 44001, 44401.

**Preiļu rajona Rožkalnu pagasta paju
sabiedrības «Dzintars» valde**

paziņo, ka šī gada 17. jūnijā plkst. 10.00 Rožkalnu ciema tautas namā notiks objektiem nepiesaistīto mantu izsole par kapitāla daļām. Dalībnieku reģistrācija līdz 13. jūnijam.

**Preiļu rajona Rožkalnu pagasta paju
sabiedrības «Dzintars» valde**

paziņo, ka ir saņemti iesniegumi par šādu objektu atsavināšanu:
* zāles miltu agregāts (inv. nr.3952),
* dzīvojamā māja «Cepurīši» (inv. nr. 2163).
Lūdzam pieteikties citus pretendētus.

**Preiļu rajona Aizkalnes pagasta
paju sabiedrība «Rainis»**

paziņo, ka ir saņemts iesniegums par dzīvojamās mājas Aizkalnes centrā atsavināšanu.
Lūdzam pieteikties pārējos paju dalībniekus.

Paju sabiedrība «Pelēči»

paziņo, ka ir saņemti iesniegumi par dzīvojamā fonda un gatera «Pelēči» atsavināšanu.
Lūdzam pieteikties paju dalībniekus.

Pārdod

(steidzami) ZAZ-968M un garāžu Līvānos. Zvanīt 41416 vakaros;

elektrisko šujmašīnu. Tālrunis 22451;

govu, ir izvēle. Tālrunis 58451;

motorzāģi «Husqvarna-254», autobusu «Ikarus», autoceltni uz «Ural» bāzes. Ir apmaiņas varianti. Tālrunis 17687;

teļus. Tālrunis 23417;

lielo elektrisko plīti. Telefons 42001;

traktoru T-40 AM ar pārskaitījumu, uz kredīta. Zvanīt pēc 20 18151;

zirgū. Zvanīt Viļāni 2269;

grūnsnu teli Aglonā, Jaunciema ielā 20. Tel. 15498;

pianino «Rīga». Tel.42910;

šķirnes kartupeļus «Zilace». Tālrunis 33729.

Maina

vienistabas dzīvokli Preiļos (istaba 17,8 kv.m) pret līdzvērtīgu Daugavpilī. Telefons 44024;

vienistabas dzīvokli Preiļos (istaba 17,8 kv.m) pret apdzīvojamo platību personīgajā mājā. Iespējami varianti. Telefons 8-254-53972.

**ZEMNIEKU SAIMNIECĪBAI
vajadzīgs**

gans slaucamo govju ganišanai vasaras periodā.

Interesēties pa telefonu 54665, 54694.

**Daugavpilī
nepieciešami strādnieki
šādās specialitātēs:**

- elektrogāzmetinātājs (metālsietu rūpniecībā, tramvaju depo),
- elektromontieris (vagonu depo, metālsietu rūpniecībā),
- virpotājs (piena kombinātā),
- sekretāre mašīnrakstītāja (rūpniecībā «Kalkūni», Latgales aptieku pārvaldē).

Sīkākas ziņas pa telefonu Daugavpilī 25370.

Lēni, lēni, klusi, klusi
Liekam soļus smiltājā,
Māmulīpa iet uz dusu
Savā gaitā pēdēja.
Izskām līdzjūtību Vitālijam Drongam
sakarā ar MĀTES nāvi.
Paju sabiedrības «Smelteri»
arodkomiteja